

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 400/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om verkställandet av slutrapporten av sannings- och försoningskommissionen för samer

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 400/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Veronika Honkasalo /vänst:

Ämnar regeringen följa upp och säkerställa att de åtgärder som presenteras i slutrapporten av sannings- och försoningskommissionen för samer främjas på statsrådsnivå, och hur ämnar regeringen säkerställa riksdagens roll och samernas delaktighet om verkställandet av åtgärdsförslagen i slutrapporten?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Statsrådet tillsatte i samarbete med sametinget och skoltarnas byastämma en sannings- och försoningskommission för samer den 28 oktober 2021. Sannings- och försoningskommissionen för samer har varit självständig och oberoende i sin verksamhet.

Syftet med arbetet i sannings- och försoningskommissionen för samer är att identifiera och bedöma den historiska och nuvarande diskrimineringen samt kränkningarna av rättigheter och utreda hur de påverkar samerna och deras samfund i nuläget. Syftet är också att främja dialogen mellan samerna och finska staten och bland samerna samt öka kännedomen om samerna som Finlands urfolk. Beredningsarbetet inför sannings- och försoningskommissionen för samer inleddes 2017 på initiativ av sametinget. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering fortsätter kommissionens arbete till utgången av 2025.

En parlamentarisk uppföljningsgrupp tillsattes i november 2021 för att stödja sannings- och försoningskommissionens arbete. I och med att kommissionen tillsattes på nytt, tillsattes uppföljningsgruppen på nytt. Uppföljningsgruppen har i uppgift att följa upp och stödja kommissionens arbete. I uppföljningsgruppen ingår medlemmar från de partier som är representerade i riksdagen, sametinget, skoltarnas byastämma samt evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa kyrkan. Ordförande för uppföljningsgruppen är statssekreteraren vid statsrådets kansli. Uppföljningsgruppen arbetar tills sannings- och förlikningskommissionens arbete avslutas.

Sannings- och försoningskommissionen för samer överlämnade sin slutrapport till statsrådet, sametinget och skoltarnas byastämma den 4 december 2025. Eftersom rekommendationerna i slutrapporten kommer att beröra det finländska samhället i stor utsträckning tillsatte statsrådet i november en parlamentarisk arbetsgrupp för att utvärdera rekommendationerna i kommissionens slutrapport och bereda en gemensam parlamentarisk syn på fortsatta åtgärder. Arbetsgruppens uppgift är att dra upp riktlinjer för hur sannings- och försoningskommissionens rekommendationer ska beaktas i beslutsfattandet och hur implementeringen av dem kan främjas. Arbetsgruppen består av företrädare för alla riksdagspartier. I gruppens arbete betonas samarbete, öppenhet och gemensamt ansvar för frågor som rör Finlands urfolk. Genom det parlamentariska arbetet förbinder sig regeringen och riksdagen gemensamt till att rekommendationerna i sannings- och försoningskommissionens slutrapport utvärderas grundligt och att försoningsarbetet fortsätter på lång sikt.

Ordförande för arbetsgruppen är riksdagsledamot Maaret Castrén från Samlingspartiets riksdagsgrupp, vice ordförande riksdagsledamot Sara Seppänen från Sannfinländarnas riksdagsgrupp, och andra vice ordförande är riksdagsledamot Johanna Ojala-Niemelä från socialdemokratiska riksdagsgruppen. Tidigare statsminister Antti Rinne har utsetts till arbetsgruppens generalsekreterare. Han bidrar till uppdraget med sin breda erfarenhet av politiskt samarbete, statsförvaltningen och beslutsfattandet. Generalsekreterare Rinne ansvarar för beredningen och verkställandet av den parlamentariska arbetsgruppen och för att skapa dialog mellan samerna, staten och olika samhällsaktörer.

Den parlamentariska arbetsgruppen inleds sitt arbete genast, så att utvärderingen och den fortsatta behandlingen av rekommendationerna i slutrapporten från sannings- och försoningskommissionen för samer kan inledas så snart som möjligt under denna regeringsperiod. Den parlamentariska arbetsgruppen kommer att ha ett nära samarbete med sametinget och skoltarnas byastämma. För att komplettera och följa upp detta samarbete inrättas en gemensam uppföljningsgrupp för kommissionens tillsättande parter. Även samarbetsgruppen mellan ministerierna behandlar rekommendationerna vid sina möten.

Avslutandet av kommissionens arbete och behandlingen av rekommendationerna i slutrapporten har redan diskuterats med parter som tillsatt kommissionen, Sametinget och skolternas byastämma. Man samarbetar intensivt med Sametinget och skolternas byastämma när man utvärderar rekommendationerna i slutrapporten. Kommissionen och dess sekretariat ordnar ännu under sin mandatperiod evenemang där samerna själva får diskutera slutrapporten och vad som har hänt med deras samfund i det förflutna. Enheten för psykosocialt stöd till samerna Uvja fortsätter sitt arbete fram till den 30 juni 2026 och erbjuder psykosocialt stöd för dem som är i behov av det.

Helsingfors 10.12.2025

Statsminister Petteri Orpo